

Konference

„Zaměstnávání osob se zdravotním postižením aneb diverzita po česku“ dne 14. 4. 2011

MPSV ČR předložilo další věcný návrh zákona o koordinaci rehabilitace osob se zdravotním postižením. Je to již pravděpodobně třetí nebo čtvrtý věcný záměr legislativní úpravy této problematiky.

Co to je rehabilitace a jak jí máme vnímat? Využiji zde slovníku, který vznikl v rámci projektu Equal a jehož autorem je pan profesor Jan Pfeiffer se svým kolektivem.

Rehabilitace, nebo také ucelená rehabilitace znamená obnova nezávislého a plnohodnotného tělesného a duševního života osob po úrazu či nemoci, nebo zmírnění trvalých následků nemoci nebo úrazu pro život a práci člověka. Jde o plynulé a koordinované využití léčebných, sociálních, pedagogických a pracovních prostředků k dosažení co nejvyšší funkční schopnosti člověka. Podle OSN je kvalita úroveň rehabilitace kritériem kulturní úrovně společnosti. Jde o celospolečenský proces, který se dotýká téměř všech aspektů společenského života. Z celého rozsáhlého a složitého komplexu rehabilitace se v rámci zdravotnictví realizuje rehabilitační proces jako léčebná rehabilitace. Standardní pravidla pro vyrovnávání příležitostí osob s disabilitou z roku 1993 definují rehabilitaci následovně: „Rehabilitace je proces, jehož cílem je umožnit osobám se zdravotním postižením, aby dosáhly a zachovaly si optimální fyzickou, smyslovou, intelektovou, psychickou a sociální úroveň funkcí, a poskytnout jim prostředky pro změnu jejich života k dosažení vyšší úrovně nezávislosti. Rehabilitace může zahrnovat opatření pro zajištění a obnovu funkcí nebo opatření kompenzující ztrátu nebo absenci funkce nebo funkční omezení.

Vzhledem k tomu, že jde vždy do jisté míry o politické uspořádání ve státě, je důležité, aby proces rehabilitace složitějších zdravotních stavů, které přesahují do různých oblastí neboli ministerstev, jako je sociální a pracovní, školního, bydlení a dalších), byl plynulý a koordinovaný. Proto se doporučuje zabezpečit dobrou organizaci a systém rehabilitace a finanční zajištění celé rehabilitace. Rehabilitace by měla být zaštitěna zákonem a koordinačním útvarem na vysoké politické úrovni, např. samostatným ministerstvem nebo vládním výborem pro rehabilitaci.

Pan profesor Jan Pfeiffer charakterizuje takový orgán jako instituci, která zasahuje svými oblastmi do sféry pracovní, vzdělávací, sociální i zdravotní a s přijetím odpovídajících právních norem a vytvoření podmínek pro holisticky pojatý systém služeb, tj. jejich poskytování v integrované podobě. Cílem nově budovaného systému by mělo být poskytování podpory a péče, pro kterou se v mezinárodní sféře vžil termín „rehabilitace“. Jedná se o včasné, plynulé a koordinované úsilí zaměřené zejména na minimalizaci a kompenzaci dopadů zdravotního postižení. V případě vzniklých následků zdravotního postižení osob bude cílem rehabilitace co nejrychlejší a co nejširší zapojení osob se zdravotním postižením poškozených úrazem, nemocí, nebo vrozenou vadou do všech obvyklých společenských aktivit s maximálním důrazem na jejich pracovní začlenění. Základním cílem rehabilitace je tak co nejvíce minimalizovat přímé důsledky trvalého nebo dlouhodobého zdravotního postižení. Uceleností v rehabilitaci se rozumí zejména zajištění časnosti poskytnutí, návaznosti jednotlivých složek rehabilitace (léčebné, sociální, pedagogické a pracovní) a také

jejich komplexnost. Ucelené provádění rehabilitace je důležité nejen pro samotnou osobu se zdravotním postižením, ale současně může znamenat i výhody pro stát a společnost. Očekává se, že v průběhu ucelené rehabilitace – a za součinnosti všech jejích složek - se osoba se zdravotním postižením stane méně závislou na pomoci okolí a další podpoře státu. Současně svojí pracovní aktivitou vytváří hodnoty a je samozřejmě plátcem daní a pojištění.

Návrh věcného záměru zákona o koordinaci rehabilitace osob se zdravotním postižením, který je v současné době připravován MPSV je v souladu s programovým prohlášením vlády ČR. Současně tento úkol je i jedním z opatření Národního plánu vytváření rovných příležitostí pro občany se zdravotním postižením.

Jednotný ucelený systém rehabilitace osob se zdravotním postižením právní předpisy České republiky dosud neupravují. Dokonce ani samotný pojem „rehabilitace“ není v právním řádu České republiky vymezen jednoznačně a tak bývá tomuto pojmu v různých právních předpisech či dokumentech přiřazován zcela odlišný obsah.

Základním problémem současného stavu na úseku rehabilitace je nedostatek právní úpravy rehabilitace jako takové, nedostatek právní úpravy některých jejích oblastí, popř. nedostatek zajištění potřebné komunikace a provázanosti mezi jejími jednotlivými oblastmi. Uvedené nedostatky mají za následek velmi nízkou koordinaci, provázanost, popř. efektivnost postupu a činnosti jednotlivých subjektů působících v rámci systému rehabilitace.

Bohužel připravovaný návrh zákona o koordinaci rehabilitace osob se zdravotním postižením vůbec neřeší základní mechanismy, které by nastartovaly systém využitelný také pro podnikatele. MPSV není schopno v této otázce překročit svůj stín a navrhnout systém, který je funkční v Německu, Švýcarsku či Rakousku. To je systém, který je založen na bázi pojištění. Základem je úrazové pojištění, které jak všichni víme, není v naší zemi dosud funkční. Mimochodem jsme jedinou evropskou zemí, která nemá funkční úrazové pojištění. Další finanční transfery do německého systému rehabilitace jsou ze zdravotního pojištění a samozřejmě ze sociálního pojištění. Proto také jsme již dnes vyslovili nesouhlas s návrhem MPSV ČR. Není možné vytvářet legislativu, která je pouze polovičatá, není možné připravovat normy, kdy je již předem jasné, že navrhované řešení budou nefunkční.

NRZP ČR má ucelenou představu jak by měl pracovat systém rehabilitace v naší zemi. Měl by být postaven na těchto zásadách.

Zavedení institutu povinné účasti na rehabilitaci pro určitý okruh žadatelů o dávku podmíněnou nepříznivým zdravotním stavem v některém ze sociálních podsystémů (princip přednosti rehabilitace před dávkou).

Zvážit možnost stanovení přednosti povinného absolvování komplexní rehabilitace před přiznáním částečného nebo plného invalidního důchodu v rámci důchodového pojištění. Vyhodnocení výsledků rehabilitace by mohlo přispět k objektivnějšímu posouzení poklesu míry závislosti na sociální péči a přiznání příspěvku na péči pro osoby se zdravotním postižením.

Stanovení (určení) instituce, která bude v rámci své činnosti poskytovat, podporovat a sledovat provázanost a účinnost provádění rehabilitace, zajistí součinnosti všech zainteresovaných subjektů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Prvořadým cílem návrhu musí být zakotvení podmínek pro koordinované provádění rehabilitace, které je základem pro vznik vzájemně provázaného, účinného a dostupného systému poskytování rehabilitace osobám se ZP. Jedině takto nastavený systém má potenciál přispět výrazným způsobem ke zvýšení kvality života těchto osob, jejich sociálnímu začlenění, ale především uplatnění na trhu práce.

Součástí navrhovaného věcného řešení musí být problematika rehabilitačních a kompenzačních pomůcek.

Komplexní rehabilitací se rozumí koordinované poskytování opatření zdravotních, vzdělávacích, pracovních, úpravy bydlení, zajištění kompenzačních pomůcek a další.

Úkoly spojené s koordinací jednotlivých složek rehabilitace plní zvláštní orgán, který spolupracuje s MZ ČR, MŠMT ČR, Úřadem práce ČR, sociální správou a s dalšími orgány, které mají v kompetenci integraci osob se zdravotním postižením.

Zásady financování nákladů vzniklých v souvislosti s prováděním navrhované právní úpravy – financování z pojišťovacích systémů – veřejné zdravotní pojištění, nemocenské pojištění, pojištění v nezaměstnanosti a především úrazové pojištění.

Závěrem:

Podnikatelé si často stěžují, že nemohou sehnat dostatečné množství pracovníků se zdravotním, kteří mají potřebnou kvalifikaci. Když už je seženu, tak nevědí, jaké podmínky mají pro jejich práci vytvořit, aby mohli odvést co nejlepší výkon. Myslím si, že v mnoha případech mají pravdu. Chybí odborné poradenství, ale hlavně chybí systém, který by uměl navracet lidi, kteří si prošli nějakým traumatem, jsou nuceni prakticky zcela změnit svůj život, zaměstnání, mnohdy i bydlení. Ve vyspělých státech umějí těmto lidem pomoci a zároveň nabízejí zaměstnavatelům kvalitní pracovníky. To je také pravý smysl diverzity – různosti. Poskytnout kvalitní zaměstnání lidem s různou odlišností.